

21501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

nr. Lijst van vragen en antwoorden

Vastgesteld (wordt door griffie ingevuld als antwoorden er zijn)

De algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over het **EU-China Investeringsakkoord (21501-02, nr. 2255)**.

De daarop door de minister gegeven antwoorden zijn hierbij afgedrukt.

Voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Meijers

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. (van)	t/m
1	Wat is er, de laatste keer dat de Kamer over de voortgang van dit verdrag is geïnformeerd, op 9 november 2020, gedeeld met de Kamer? Wanneer en hoe is de Kamer verder geïnformeerd? Kunt u een overzicht geven van de overige momenten dat de Kamer is geïnformeerd?			
2	Maakten van de rapportage over de voortgang van de onderhandelingen over het verdrag ook verwachtingen deel uit? Zo ja, kunt u daarvan een overzicht delen?			
3	Wanneer kunnen we de tekst van het verdrag verwachten?			
4	Waarom hoeft het verdrag alleen geratificeerd te worden door het Europees Parlement en de Raad, en niet de nationale parlementen?			
5	Zal dit verdrag <i>EU-only</i> zijn of zullen de nationale parlementen hier goedkeuring aan moeten geven?			
6	Mochten onderdelen van dit verdrag niet <i>EU-only</i> zijn, kan er een overzicht worden gegeven van deze onderdelen?			
7	Wat is de gehele parlementaire procedure voor de onderdelen in dit handelsakkoord die niet <i>EU-only</i> zijn?			
8	Wat zijn precies de artikelen en delen uit het EU-China Investeringsakkoord (CAI) die vallen onder respectievelijk de exclusieve, gedeelde dan wel ondersteunende bevoegdheden van de Europese Unie?			
9	Wanneer wordt het verdrag in de Raad verwacht?			
10	Kunt u het ratificatieproces van dit investeringsakkoord schetsen? Wat is uw inschatting van het krachtenveld in de Raad en het Parlement?			
11	Kunt u de uitspraak van de EU en China in september jl. delen waarin zij uitspraken de onderhandelingen nog in 2020 af te ronden?			
12	Begin december jl. kwamen de onderhandelingen plotseling en onverwacht in een stroomversnelling, waarom onverwacht?			
13	Wat is uw inschatting van de reden van de “onverwachte” bereidheid van China tot het komen tot een akkoord?			
14	Waarom is ervoor gekozen om nog ter elfde ure in 2020 de onderhandelingen af te ronden?			
15	Wat is er – na 7 jaar onderhandelen – in december 2020 gebeurd waardoor de onderhandelingen in een stroomversnelling kwamen? In hoeverre speelde het			

streven van Duitsland om een akkoord tijdens hun voorzitterschap af te sluiten een rol? Welke concessies zijn er gedaan om dat streven te behalen?

- 16 Welke concessies zijn er door de EU gedaan om ervoor te zorgen dat het akkoord nog in 2020 kon worden bereikt?
- 17 Is de timing van dit akkoord, na 7 jaar gesteggel, niet heel opvallend? In hoeverre speelde het feit dat het Brexit-akkoord vlak ervoor was gesloten hierbij een rol?
- 18 Kunt u de voor Nederland essentiële elementen delen welke voor 30 december 2020 bij de Franse en Duitse verantwoordelijken en bij de Eurocommissaris voor Handel Dombrovskis zijn gepresenteerd zoals in de brief wordt gesteld?
- 19 Is de door u ingebrachte en breed gedragen wens van de Kamer en het kabinet om eventuele misstanden doorlopend te adresseren op bilateraal of multilateraal niveau door uw Franse en Duitse collega's alsook door Eurocommissaris voor Handel Dombrovskis alleen voor kennisgeving aangenomen of zijn er concrete afspraken gemaakt over het adresseren van de misstanden? Zo ja, welke afspraken zijn hierover gemaakt? Is hierbij in het bijzonder de situatie van Oeigoeren en andere minderheden in China benoemd?
- 20 Zijn er in reactie op de door u ingebrachte en breed gedragen wens van de Kamer en het kabinet om eventuele misstanden doorlopend te adresseren op bilateraal of multilateraal niveau in samenspraak met uw Franse en Duitse collega's alsook door Eurocommissaris voor Handel Dombrovskis al concrete plannen gemaakt om de misstanden in China te adresseren? Zo ja, over welke misstanden zijn afspraken gemaakt? Is er ook gesproken over de in China bestaande heropvoedingskampen en de wijze waarop daarmee mensenrechten worden geschonden? Zo ja, hoe is dit geadresseerd? Zo nee, waarom niet?
- 21 Welke voor Nederland belangrijke punten heeft het kabinet op tafel gelegd bij de Europese Commissie toen duidelijk werd dat een deal in zicht was? Welke daarvan zijn ingewilligd in het principeakkoord?
- 22 Welke toezeggingen heeft China op het laatste moment gedaan op het gebied van markttoegang en duurzaamheid?
- 23 Op welk moment wist u dat het sluiten van een concept-akkoord met China nabij was?
- 24 Klopt het dat er een politieke akkoord gepresenteerd is op 30 december 2020 voordat Nederland de volledige tekst van dit politieke akkoord heeft gezien?
- 25 Welke gedeelten van het akkoord zijn voorafgaand aan het sluiten van het concept-akkoord met Nederland gedeeld?
- 26 Kan in algemene termen een politiek akkoord worden gesloten zonder dat de leden van de Raad de tekst hebben gezien?
- 27 Welke aanpassingen zijn er gemaakt in het akkoord tussen begin december, toen uitstel door COREPER werd gevraagd, en eind december, toen het uiteindelijk politieke akkoord gesloten werd?
- 28 Heeft u, formeel of informeel, enige instemming namens Nederland laten blijken met het sluiten van een concept-akkoord bij de Europese Commissie?
- 29 Hebben andere EU-lidstaten zich positief of negatief uitgelaten over het gesloten concept-akkoord? Zo ja, welke lidstaten, en hoe?
- 30 Kunt u duiden wat in de praktijk de meerwaarde zal zijn van het feit dat China zich committeert aan het 'toewerken naar' ratificatie en naleving van de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO)?
- 31 Op welke moment zal het 'toewerken naar ratificatie en naleving' van de ILO-conventies door China afdwingbaar zijn? Welk tijdspad krijgt China voor de ratificatie en toepassing? Welke sancties volgen wanneer dit tijdspad niet wordt

gevolgd?

- 32 Hoe staat het met het toewerken van China naar de ratificatie en naleving van alle fundamentele conventies van de ILO, in het bijzonder ten aanzien van dwangarbeid (C29 en C105), maar ook de fundamentele conventies over vrijheid van vereniging (C87) en collectieve onderhandelingen (C98)? Hoe wordt dat gemonitord? Wat gebeurt er als blijkt dat China in gebreken is gebleven? Is dit een voorwaarde voordat het verdrag in werking treedt?
- 33 Wat is precies afgesproken over het ratificeren van de fundamentele ILO-conventies, nu China die nog niet geratificeerd heeft? Binnen welke termijn zal China deze conventies ratificeren? Hoe wordt gezorgd dat de artikelen in de conventies daadwerkelijk worden nageleefd?
- 34 Wat is uw oordeel over de huidige jaarlijkse rapportages van China over de stand van zaken met betrekking tot bestaande wetgeving, beleid en praktijk ten opzichte van de bepalingen van de ILO-conventies?
- 35 In hoeverre verwacht u dat Chinese toezeggingen om de ILO-conventies te volgen gehandhaafd kunnen worden uit hoofde van het investeringsverdrag?
- 36 Welke afspraken zijn er precies gemaakt met betrekking tot de ILO-conventies?
- 37 Binnen welke termijn zal China de fundamentele ILO-conventies ratificeren? Klopt het dat er op het gebied van de ratificatie en naleving van een aantal fundamentele ILO-normen slechts toezeggingen zijn gedaan zonder tijdpad?
- 38 Welke mechanismes zijn er overeengekomen om de naleving van de fundamentele ILO-conventies af te dwingen?
- 39 Welke effecten verwacht u dat de gemaakte afspraken over de ILO-conventies zullen hebben op de mensenrechtensituatie in China, in het bijzonder wat betreft de situatie rondom dwangarbeid onder de Oeigoerse bevolking?
- 40 Welke ILO-conventies gaat China niet ratificeren? Waarom niet?
- 41 Welke gevolgen heeft het feit dat China niet alle fundamentele ILO-conventies ondertekent voor een gelijk speelveld tussen de EU en China?
- 42 Wat is de inschatting van de termijn van harmonisatie van relevante nationale wetgeving, beleid en praktijk – gebaseerd op de huidige jaarlijkse rapportages van China over de stand van zaken met betrekking tot bestaande wetgeving, beleid en praktijk ten opzichte van de bepalingen van de ILO-conventies?
- 43 Is het voor Nederland acceptabel om een investeringsakkoord met China te sluiten zolang geen einde is gemaakt aan de gedwongen tewerkstelling, 'heropvoeding' en sterilisatie van Oeigoeren?
- 44 Kunt u reeds een analyse maken van het risico dat het concept-akkoord de handel in door Oeigoerse dwangarbeid geproduceerde goederen vergemakkelijkt en/of stimuleert? Zo nee, op welk moment verwacht u deze analyse te kunnen maken?
- 45 Is het voor Nederland acceptabel om een investeringsakkoord met China te sluiten zolang de persvrijheid en mensenrechten in Hongkong door China niet worden gerespecteerd?
- 46 Zijn in het concept-investeringsakkoord afspraken gemaakt ten aanzien van de voortdurende onderdrukking van Tibet door China?
- 47 Welke rol speelden de situatie in en onafhankelijkheid van Hongkong en Taiwan in de onderhandelingen over en totstandkoming van het CAI?
- 48 Zijn in het concept-investeringsakkoord afspraken gemaakt over de grootschalige toepassing van de doodstraf door China?
- 49 Kan China door investeringen op basis van het CAI bijvoorbeeld de surveillance en controle van eigen burgers verbeteren, en zo de greep op de burgerbevolking verder verstevigen? Kunt u uw antwoord toelichten?

- 50 Hoe verhoudt het CAI zich tot de Nederlandse China-strategie, en tot de door de Tweede Kamer aangegeven wens tot het aanvullen van deze notitie op het terrein van mensenrechten?
- 51 Kunt u aangeven op welke manier mensenrechten in het verdrag zijn geadresseerd?
- 52 Hoeveel onderhandelingsruimte heeft de EU nog als het gaat om het stellen van eisen ten aanzien van de verbetering van de mensenrechtensituatie in China nu er een principeakkoord is bereikt?
- 53 Op welke wijze kan het CAI mensenrechtenschendingen in China, onder meer op het vlak van arbeidsomstandigheden en godsdienstvrijheid, helpen tegengaan?
- 54 Op welke wijze kan het CAI mensenrechtenschendingen in China (ongewild) bevorderen, en hoe is met de risico's daaromtrent rekening gehouden in de onderhandelingen?
- 55 Welke concrete afspraken zijn er gemaakt over duurzaamheid en op het gebied van de mensenrechten? Hoe wordt toegezien op de naleving van deze afspraken?
- 56 Kunt u schetsen hoe het aangekondigde nalevingsmechanisme voor duurzaamheid, vergelijkbaar met bestaande mechanismes in handelsakkoorden van de EU met andere landen, werkt?
- 57 Hoe komt het nalevingsmechanisme voor duurzaamheid, vergelijkbaar met bestaande mechanismen in handelsakkoorden van de EU met andere landen er voor China specifiek uit te zien? Wordt hierover nog apart onderhandeld? Zo ja, met wie? Op welke termijn zal dit nalevingsmechanisme gaan gelden? Komen er bijzondere voorwaarden gezien de huidige mensenrechtensituatie in China en het ontbreken van een democratische rechtstaat? Zo ja welke? Zo nee, waarom niet?
- 58 Komt de hardheid en afdwingbaarheid van de afspraken op het gebied van duurzaamheid en mensenrechten overeen met de hardheid en afdwingbaarheid van de afspraken over markttoegang voor investeerders?
- 59 Klopt het dat het hoofdstuk over Handel en Duurzame Ontwikkeling in het CAI minder sterk is dan in andere recent gesloten verdragen?
- 60 Wat verwacht u dat de gevolgen zullen zijn van het doorlopend adresseren van eventuele misstanden?
- 61 Als deze misstanden niet voldoende worden aangepakt, heeft de EU dan de mogelijkheid om op basis hiervan de overeenkomst op te schorten?
- 62 Kunt u het mandaat van de Raad voor de onderhandelingen met de Kamer delen? Kunt u tevens de aanpassing die daarop gemaakt zijn in 2016, met name op het gebied van arbeidsomstandigheden, delen?
- 63 Hoe kan naleving van de afspraken in het verdrag worden gecontroleerd en afgedwongen?
- 64 Zullen er parallel aan dit investeringsakkoord nog afspraken worden gemaakt met China over investeringsgeschillenbeslechting? Zo ja, waarom is dit niet in het akkoord opgenomen?
- 65 Wat voor afspraken zijn er in het principeakkoord gemaakt over investeringsbescherming?
- 66 Wat is de inzet van Nederland als het gaat om het bereiken van een akkoord over een investeerdersbeschermingsmechanisme in het CAI? Is dit in lijn met de inzet van de EU?
- 67 Is de Nederlandse inzet dat er aparte rechtbanken of arbitragecommissies moeten komen, zoals *Investor State Dispute Settlement* (ISDS) of een *Investment Court System* (ICS), waarbij investeerders landen kunnen aanklagen? Zo ja, krijgen maatschappelijke organisaties hier ook toegang toe?

- 68 Hoe wordt het arbitragesysteem vormgegeven en welke rol spelen de Europese lidstaten daarbinnen?
- 69 Hoe zal de afspraak dat Chinese staatsondernemingen zich beperken tot commerciële activiteiten worden gehandhaafd?
- 70 Kunt u een toelichting geven op de wederkerigheid en evenwichtigheid van het politieke akkoord tussen Europa en China?
- 71 Welke economische sectoren en welke bedrijven profiteren van dit verdrag? Geldt daarbij ook dat alle landen evenredig profiteren, dus Nederland even veel als bijvoorbeeld Duitsland? Op basis van welke cijfers wordt dit onderzocht?
- 72 Kunt u inzicht geven in de afspraken die gemaakt zijn in het politieke akkoord rondom subsidieverlening? Is er een gelijk speelveld tussen China en de EU-lidstaten gecreëerd?
- 73 Neemt de EU volgens u met dit verdrag een autonome positie in ten opzichte van de Verenigde Staten (VS), gezien het voornemen van de EU om samen met de VS oneerlijke handelspraktijken te bestrijden? Heeft het bijvoorbeeld gevolgen inzake secundaire sancties van de VS?
- 74 Is – gezien de reactie van de EU over het begin 2020 door de VS gesloten investeringsakkoord met China – de VS geïnformeerd over het gesloten handelsakkoord? Zo ja, hoe was de reactie? Zo nee, waarom niet?
- 75 Welke invulling krijgt de samenwerking van de EU (en Nederland) met de VS om oneerlijke Chinese handelspraktijken te bestrijden nu de VS heeft verklaard dat China genocide en misdaden tegen de menselijkheid pleegt door de onderdrukking van Oeigoeren (New York Times, 19 januari jl.)?
- 76 Hoe verhoudt de razendsnelle afronding van de onderhandelingen in 2020 zich tot de noodzaak om inzake China zo veel mogelijk samen op te trekken met de VS?
- 77 Op welke wijze is tot en met de laatste fase van de onderhandelingen contact en afstemming geweest met de Verenigde Staten over het CAI?
- 78 Wat is de inzet van Nederland en van de EU voor nadere samenwerking en afstemming met de VS tijdens en na de inwerkingtreding van het CAI?
- 79 Kunt u een roadmap delen waar we naartoe werken tussen de EU en China de komende jaren? Hoe past dit verdrag daarin?
- 80 Hoe is de algemene monitoring van dit verdrag geregeld? Hoe kunnen eventuele oneffenheden of dwalingen gecorrigeerd worden?
- 81 Op welke wijze is het SER-advies (uitgebracht naar aanleiding van TTIP) opgevolgd om de onderhandelingen transparant te laten verlopen?
- 82 Kent u de kritiek van NGO's en (internationale en Europese) vakbonden op dit akkoord? Wat heeft u met deze kritiek gedaan? Op welke manier heeft afstemming plaatsgevonden met deze sociale partners?
- 83 Op welke manier zijn maatschappelijke organisaties, zoals ngo's en vakbonden, betrokken bij de onderhandelingen over dit akkoord?
- 84 Wanneer komen de nadere regels tegen de gedwongen overdracht van technologie, over het opereren van staatsbedrijven en ten aanzien van beter inzicht in subsidieverlening? Zijn deze nadere regels voorwaardelijk voor het inwerkingtreden van het CAI? Zo nee, waarom niet?
- 85 Acht u het opportuun dat een dergelijke investeringsakkoord met China is gesloten aan het eind van een jaar waarin China Hongkong aan zich onderwerpt, de Oeigoeren dwangarbeid laat doen en onderzoeken naar de oorsprong van het COVID-19-virus heel lang heeft tegengehouden? Is dit vanuit strategisch oogpunt voor de Chinese overheid niet uitermate handig dat zij nu kunnen laten zien dat ongeacht de internationale reacties op eerdergenoemd optreden landen

- bereid zijn een dergelijk investeringsakkoord te sluiten?
- 86 Zal het akkoord leiden tot meer ruimte voor Chinese bedrijven om te investeren in de vitale infrastructuur van de EU?
- 87 Zijn er controle- of handhavingsmechanismen opgenomen in het verdrag waarmee gemaakte afspraken over onder andere markttoegang en een gelijk speelveld gewaarborgd kunnen worden? Zo ja, welke zijn dat?
- 88 Klopt het dat de EU met het investeringsverdrag toezeggingen op het gebied van investeringsbescherming binnenhaalt die de afgelopen jaren onder President Trump ook al aan de Verenigde Staten zijn gedaan?
- 89 Kunt u de voordelen en bescherming die Europese bedrijven in China en Chinese bedrijven in Europa uit het investeringsverdrag halen vergelijken met de rechten die Amerikaanse bedrijven in China en Chinese bedrijven in de Verenigde Staten hebben?
- 90 Biedt het investeringsverdrag Chinese telecombedrijven in enigerlei vorm rechten, toezeggingen of beschermingen waardoor het voor Europese overheden moeilijker wordt hen te weren bij de aanleg van 5G?
- 91 Kan er bij de mogelijke toepassing van de beoogde maatregelen uit het *International Procurement Instrument* (IPI) en het *White Paper* over buitenlandse subsidies jegens Chinese bedrijven ook gekeken gaan worden naar het feit dat China het investeringsverdrag heeft getekend, in plaats van alleen naar de feitelijke gedragingen van bedrijven?
- 92 Begrenst het akkoord op enigerlei wijze de mogelijkheden van de toepassing van de beoogde maatregelen uit het IPI en het *White Paper* over buitenlandse subsidies jegens Chinese bedrijven?
- 93 Kunt u de economische voordelen van het akkoord voor Nederland becijferen, waaronder in banen en welvaart?
- 94 Hoe kijkt u in dit kader aan tegen de onvrede in veel landen (bijvoorbeeld rond het *Belt and Road Initiative*) dat Chinese bedrijven bij werkzaamheden veel eigen tijdelijke werknemers meesturen, waardoor de lokale werkgelegenheid van een investering of infrastructureel project beperkt blijft?
- 95 Welke restricties en voorwaarden zijn hieraan gekoppeld zoals screening, minimumsalaris, of eisen rond het beschikken over speciale hoogwaardige beroepskwalificaties?
- 96 Klopt het dat door het investeringsakkoord Chinezen makkelijker tijdelijk in de Europese Unie kunnen werken als zij dat doen in dienst van een Chinees bedrijf dat hier actief is en hen vanuit China uitzendt?
- 97 Welke Nederlandse sectoren verwacht u dat het meest zullen profiteren van het CAI?
- 98 Hoe verhoudt het CAI zich tot de Europese ambities als het gaat om het versterken van strategische autonomie, die ook van toepassing is op het handelsbeleid van de EU?
- 99 Hoe beïnvloedt het CAI de kansen van Chinese investeerders om overnames te doen in belangrijke sectoren zoals de voedingsindustrie, de gezondheidszorg en de tech-sector?
- 100 Hoe zullen publieke diensten in het CAI worden beschermd?
- 101 Welke afspraken die zijn gemaakt in het principeakkoord zullen onder het *Most Favored Nation*-principe vallen indien zij worden opgenomen in het uiteindelijke akkoord?
- 102 Vergemakkelijkt het CAI investeringen door China in Europese strategische infrastructuur, zoals (lucht)havens, en/of in gevoelige (informatie) technologie?

- 103 Kan ondanks het CAI voorkomen worden dat China investeert in strategische infrastructuur in Nederland en/of de EU, of in (technologie)bedrijven waardoor bijvoorbeeld intellectueel eigendom verloren kan gaan? Zo ja, onder welke voorwaarden? Zo nee, wat betekent dit voor de Nederlandse steun voor het CAI?
- 104 In hoeverre en hoe zorgt het CAI voor versterking van gelijke markttoegang voor Nederlandse en Europese bedrijven in China?
- 105 Welke economische winst valt er te verwachten voor Nederlandse bedrijven als gevolg van het CAI? Kunt u een zo compleet mogelijk overzicht geven?
- 106 Welke economische winst valt er te verwachten voor Chinese bedrijven als gevolg van het CAI?
- 107 Op welke wijze kan of zal het CAI bijdragen aan de vervolmaking van de Chinese 'Nieuwe Zijderoute' en hoe verhoudt dit zich tot Nederlandse en Europese (handels)belangen wereldwijd?
- 108 Welke oneerlijke handelspraktijken van China zijn door dit verdrag niet meer mogelijk?
- 109 Welke oneerlijke handelspraktijken van China die de EU samen met de VS wil bestrijden blijven onder dit verdrag nog steeds mogelijk?
- 110 Op welke manieren worden Chinese investeringen in de Europese Unie door dit verdrag vergemakkelijkt?
- 111 Welke voordelen heeft het verdrag voor China? Welke voordelen heeft het verdrag voor de Europese Unie?